

digere, mere ordnet Liv — Civilisation. Den, man flygter fra, og som man ikke kan leve foruden. Men saa fik jeg fat i nogle Aviser — Provinsaviser var det. Der stod omtalt Hjortshøj-mordet, hvorom jeg intet havde vidst. Fordi en Kvinde — om dette nu er rigtigt — havde svigtet sin gamle Kæreste, var hun af ham bleven lokket ind i en Hule og myrdet. Det var jo skrækkeligt og oprørende syntes jeg. Men hvad kan ikke forsvares eller undskyldes. Værtinden i det Højskolehjem, hvor jeg for Ferien har slaaet mig ned, sagde hovedrystende og dæmpet til mig, — der sad nogle Herrer i Værelset ved Siden af — „Ja, men hun har vist ogsaa været meget løs paa Traaden. Naar hun er forlovet, saa at forlove sig med en anden. Man kan ikke undres over, at han er bleven vred.“ Jeg tav, ikke fordi jeg samtykkede, og ønskede, at det ikke var en Kvinde, som havde sagt det.

Derefter stødte jeg paa en Historie om Voldtægt. — — — Hvorfor møder man oftest vantro Smil, naar man taler om Grunden til sin Frygt for at færdes ene paa Steder, hvor der ikke netop er Menneskemysider — taler om, at man, gammel eller ung, styg eller smuk er bange for at blive voldtægtet? Fra jeg var Barn har de mangfoldige, mere eller mindre uhyggelige Voldtægtshistorier, jeg har hørt og læst om, staaet for mig som Rædselernes Rædsel. som noget, der alligevel ingen Hjælp var for, fordi man ignorerer det, lader, som man ikke rigtig tror paa det, undses ved at nævne det, neddysser det, kommer med Snak om, at man jo ikke behøver at gaa alene paa Steder, hvor sligt kan hændes. Sandheden er jo, at Voldtægt, aabenlyst og skjult, hører til Dagens Regel, at den finder Sted hvor som helst og naar som helst. — Ikke alene ved Avislæsning — det uhyggelige maa ikke springes over, — faar man Øjnene op for dette, men mere ved hyppig Samtale med Kvinder af Almuen og lidt højere op. Talrige er de Historier, som de, redmende og halvt forbitrede, halvt flove, har at fortælle. Historier, hvori de selv eller deres kvindelige bekendte spillede en Rolle. Om mislykkede Forsøg rigtignok ofte. Men alene det. Alene det. Er det ikke tilstrækkeligt. Maa der ikke gøres noget? Som Forholdene har udviklet sig maa Kvinder færdes alle Vegne, til alle Tider. Og selv om Nødvendigheden ikke lige frem byder det, hvor utaaleligt er det saa ikke, af Frygt for Mænd at maatte holde sig inde, i en oplyst, human Tid, i et civiliseret Samfund, at maatte nægte sig selv den selvfølgeligste personlige Frihed?

Jeg kendte en Præst, om hvem en Dame fortalte mig: Han gaar ofte om Natten lange Ture i Skoven. Gudbevares, hvor jeg misundte ham. Tænk, — uden Angst, i fuld Nydelse af den rige Ensomhed, en mild Sommernat at kunne gaa dybt inde i en Skov — i de lyse Nattets Tid, hvor Mørket blot er Dæmring, eller Maaneskin gør Natten til et Æventyr, at forlade den brede Kørevej og ad bugtede Stier komme ud paa Engen, hvor over Taagernes Hemmelighed hviler, — saa til et enligt sov ende Hus med Fred, Fred over og selv i Fred, — tænk, hvor det vilde være dejligt. Men saaledes er det jo ikke. Saaledes er det jo ikke. Medens den ene Halvdel af Mændene kan berige deres Liv ved bl. a. frit at færdes, naar og hvor det skal være. maa vi, Kvinderne, hvis vi da ikke vil gaa i Flok og selv da — hvor upassende! — staa bag Ruden og stirre os blinde af Længsel og Udvé, smukt blive hjemme, fordi vi frygter Mændene, den anden Halvdel af dem, Dyrene, som skulde slaas ned, men som ikke bliver det. Ja, netop, slaas ned, straks og ubetinget

— alene for Forsøg paa Voldtægt. Bagefter er det for sent. Hvad kan Straf nytte — den forholdsvis altfor milde Straf, der er for Forbrydelsen. Og har man Ret til at straffe? Voldtægtsmanden bliver jo desuden løsladt igen og kan begynde, hvor han slap. Derimod er det naturligt og selvfølgeligt, at man, hvis man kan, slaar det vilde Dyr ned, der vil gøre en Fortræd.

Kvinder burde altid gaa gaa bevæbnede. En Revolver — ogsaa en ladt — kan man uden Fare føre med sig, hvor man gaar. Og den er jo ikke dyr. Dernæst en Kvinde, der dræber en Mand, som vil øve Vold imod hende, burde altid gaa fri for Straf.

Saa læste jeg om en „unaturlig Moder“ — formodentlig en stakkels fattig, ugift Kvinde, som — til videre Besorgelse — har henlagt sit lille Barn i en Stue i Aalborg. (Hvor er den unaturlige Fader?) Indsvøbt i et Sjal har hun lagt Glutten der, for at gode Mennesker skulde tage sig af det. Er det saa unaturligt? Forstaaeligt er det i hvert Fald. Man maa jo antage, hun er alene, forladt, har daarligt Raad til at sørge for Barnet, med denne Tilgift ingen Tjeneste kan faa. Hvorledes dømmer Mennesker ikke et saadant „Fejltrin“? Det er deres egen Skyld, naar Fejlen søges gjort god ved en ny Fejl.

Endelig traf jeg mellem det stygge og oprørende, jeg havde læst, paa noget fornøjeligt. Der er ved Odense St. Hans Landdistrikts Skolevæsen et fast Lærerindeembede paa 600 Kr. ledigt for en eksamineret Lærerinde. For den Have, der ikke er, faar hun 25 Kr. Det er meget flot og langt at foretrække for en Have, et udyrket, ugravet Stykke Jord uden Hegn om. Bogen bestaar af hele to Værelser og et helt Køkken, og der er 4 Favne Bøgebrænde til Skolens og eget Brug. Det er jo meget yndigt altsammen. En eller anden, f. Eks. min Veninde Frk. Madsen, søger Embedet og er saa vidunderlig heldig at faa det. Med de straalende Fremtidsudsigter for Øje rejser hun ned og indretter sig, saa godt hun kan, i de to Værelser og i Køkkenet. De 25 Kr. sætter hun paa Rente. Men, „naar en Fjerdelerer (hvorfor ikke en Femte-, Sjettede eller Syvendelerer?) maatte blive ansat, gives i Stedet for Bølgen en Godtgørelse af 120 Kr. aarlig og i Stedet for 2 Favne Brænde, 60 Kr. aarlig.“ Altsaa, kommer en saadan Herre til Stedet, maa den eksaminerede Lærerinde ud af sin Lejlighed, (der staa ikke hvor hurtigt) og undvære sit Brændsel. Det bliver jo et betrygget Hjem, hun paa denne Maade faar, med altid en Fjerdelerer hængende over Hovedet paa sig. Det bliver i høj Grad

Indtil videre.

Er Kvindesagen en Kamp imellem Kønnene?

— o —

Kvindernes Blad er, som man ved, Følgeblad til Nationaltidende og har som saadant megen Udbredelse i de borgerlig konservative Lag i Befolkningen. Dette har man kun kunnet glæde sig over, saa længe Bladet som hidtil har ført Kvindernes Sag i god Samklang med os andre, til Trods for, at det derved ofte er kommet i aabenbar Modstridning til Hovedbladet. Det er derfor med ublandet Forundring man læser Artiklen „Kvinder“ af Karen Hessel i nævnte Blad af 13. August; thi denne Artikel synes nær-

mest beregnet paa at kaste Sten for Foden af dem, der arbejder paa at samle alle Kvinder til enig Samvirken. Det, Forf. gaar ud paa, er helt igennem at vise, at Arbejderkvindernes Interesser forbyder dem at være med i Kampen for Kvindens Ligestilling med Manden; og for at naa dette Maal betænker hun sig ikke paa at fremsætte Følgeslutninger, der er ligesaa ulogiske, som hendes Forudsætninger er falske. Vi skal søge at imødegaa hende i al Korthed.

Kvindesagen er, siger hun, en Kamp imellem Kønnene, Arbejdersagen derimod en Klassekamp, altsaa kan der ikke være noget Fællesskab dem imellem. Som om ikke — Forudsættningens Rigtighed forudsat — netop den ene undertrykte bedst forstaaer at føle for den anden; som om det ikke netop var Kvindesagskvindernes i Amerika, der mere end nogen medvirkede til Negernes Frigørelse — fordi de selv længtes efter at frigøres.

Kvindesagen har sit Udspring i Mellemklassen, hedder det derpaa, og dens Princip er den fri Konkurrence, Socialismens derimod er Indskrænkning i den enkeltes Arbejdsfrihed i Samfundets, i Helhedens Interesse. Kvindesagen svarer vi, som den føres i vore Dage, som et socialt Spørgsmaal, er skudt frem af selv samme Grund som Socialismen, nemlig af den franske Revolutions blodige Jordbund, og den blev der rejst af Kvinder af Folket. Forøvrigt var den til allerede i den graa Oldtid, længe før der var Tale enten om Mellemstand eller fri Konkurrence. Den er jo ingenlunde blot et økonomisk Spørgsmaal.

Mellemstandens Kvinder, mener igen Fru Hessel, har Interesse i at udvikle deres personlige, individuelle Dygtighed og igennem den skabe sig en Stilling. Arbejderkvindernes derimod er kun „Supplement til en eller anden Maskine, hvor Maskinens Arbejde er Hovedsagen, deres en Biting, som ikke kræver nogen individuel Dygtighed, og som derfor heller ikke lønnes derefter.“

For den Sags Skyld er Telefonen og Telegrafen, hvor Middelstandens Kvinder arbejder, jo ogsaa en Maskine, ja, selv Kommuneskolen kan gøres dertil. Og vi vidste rigtignok ikke bedre, end at Socialismens Maal ingenlunde blot var Indskrænkning i Frihed, men ogsaa det at højne Arbejderstanden aandeligt — som dens Virkning da ogsaa allerede mange Steder har været — og at hævde Samhørighedens Ide, ikke blot for Medlemmer af Fagforeningerne, men for alle Mennesker, baade dem, der stikker dybt i „Klassekamp“ og dem, der er optaget af „Kamp mellem Kønnene.“

Mest forbløffende er det dog, naar Forf. skænder paa Kvindesagsdamerne ved Kristianiamødet — og dem er det egentlig, hun er efter — fordi de har opmuntret Arbejderkvindernes til at udvikle deres faglige Organisationer til større Selvstændighed. Lad bare være med det, siger hun, det kan dog ikke blive til noget, før de faar politisk Stemmeret. Og saa til Arbejdskvinderne: Hold jer fra de Kvindesags-

damer (= Stemmeretskvinder); thi jert Arbejde for de faglige Organisationer skal have Lov at foregaa uforstyrret af Kvindesagsagitationen (= Arbejde for Stemmeretten), ligesom det dog nærmest maa kaldes vildt, naar hun skræmmer med, at „Kvindikurkurrence“ skal føre til et voksende Antal uøgte Børn!

Kendsgerningerne taler nu ogsaa imod denne snævre og ængstelige Fordelen af Kvinderne i „Stænder“ og af Menneskene i fjendtlige og konkurrerende Kønsvæsen. Det er jo Mænd — og det af de bedste — som paa mange Steder har ført og fører Kvindesagen frem. Det er jo Socialisterne, som først har sat Kvindesagen paa deres Program, om de end lige saa vel som andre Partipolitikere undertiden svigter af opportunistiske Grunde. Og Kærligheden til „Sagen“ baade Kvindernes og Arbejdernes trives udmærket ikke blot indenfor samme Kreds, men ogsaa ofte hos samme Person; — vi kan i Øjeblikket henvise til saa fremtrædende Eksempler som Lily Braun*) i Tyskland og den nylig afdøde Formand for Stavangers Kvindesagsforening, Anna Backe, som „Socialdemokraten“ forleden mindedes i venlige Ord. Ogsaa vi andre vil virkelig have Lov til at være Mennesker foruden Kvindesagsdamer, Venner baade af saamange ærede samtidige blandt Mændene, som synes os værdige dertil, og af Kvinder af Arbejderklassen, som vi slet ikke føler os saa mile-fjernt fra i „Opdragelse, Uddannelse, Arbejde og Interesser“, som Fru Hessel vil, vi skal være det.

K. F.

Kvindelig Journalistik.

Kære Frk. Frederiksen!

De giver mig i en lille velvillig Anmeldelse af min Pjece „Pressens Udvikling“ Ret i, at Kvinderne ikke har samme Vilkaar ved Dagspressen som Mændene.

Ja vist har jeg Ret. — Jeg har tilmed oplevet noget i den sidste Tid, som overstiger de dristigste „Forventninger“, en kvindelig Journalist kan nære i den Retning.

I al Almindelighed kan man jo sige, at om Dagspressen anvender sit moderne Vaaben: Fortielse, hvor den ikke finder sig beføjet til at agere Vejviser — eller om den slaar fra sig med blanke Vaaben — det kan altsammen være hæderlig Færd, men overfor os Kvinder nøjes man virkelig ikke hermed; det lyder saaledes kønt, naar de moderate Blades Korrespondent Hr. Mads Jepsen, i en Korrespondance: „Fra Landsbyen“ skriver — med Henblik paa Forholdet mellem Prof. Brandes og Højskolerne:

„Et og andet tyder paa at Prof. Brs. Felttog mod Højskolekulturen kun bliver en fransk Visit. Hvis han imidlertid skulde faa Lyst til at fortsætte, tør jeg (M. J.) love ham en anden Kampfærd herude end den, der som oftest anvendes i Hovedstaden, hvor Fortielse, Forvrængelse og personlig Hadskhed hører til Polemikens daglige Uorden. Vi er vant til aaben Kamp herude.“ — osv.

Desværre følger Hr. M. J. ikke i Praksis sin egen Teori. I en Korrespondance til de moderate Blade giver man en Anmeldelse af førnævnte Skrift — en Anmeldelse saa overfyldt

*) Forf. af die „Frauenfrage“ m. m.

Hvordan sidder vi i det?

Hamburger-Skisse

af

Ilse Frapan.

Gade ved Gade, Hus ved Hus, Butik ved Butik og i hver af dem brede, spejlblanke Vinduer, fulde af Varer, straalende Dekorationer, blændende Lys. Saa at sige hele Byen illumineret hver Aften, hver eneste Aften.

Hvem kan straae klarest? Hvem kan skrigte højest? Det er en hed, en fortvivlet Kamp denne Farvernes og Lysenes Væddekamp.

Straal klarere, mine Lamper, overstraal Naboen, Konkurrenten, Fjenden! skrig som Trompestød, min gyldengule Silke, mit blodrøde Brokade, mine græsgrønne Sløjfer, min uøgte skinnende Flitter, overdøv Naboen, Konkurrenten, Fjenden! Han som vil trække Kunderne til sig, som vil lokke deres Penge til sig, Pengene, Pengene, som

jeg trænger saa bitterlig haardt til for at kunne leve, jeg, min Kone og mine Børn! I maa overstraae ham, tilintetgøre ham, thi hans Undergang er min Lykke, I skal slaas ham til Jorden, I, mine snedige Paafund, I maa redde mig fra Sulten, mig og min Kone og mine Børn, I, mine Kneb og Kunster og uduømmelige Paafund.

Der staaar han bag Disken, bleg, med matte Øjne. Hans lyse Moustache skinner af Brillantine, hans Skjortebryst af Stivelse og fransk Strygning. Han er vikset og pudset og parfumeret som til Bal. Og ulastelig er hans Holdning over for Køberne, skønt af og til nervøse Trækninger spores i hans Ansigt, hans Hænder, omkring hans Øjne.

„Fruen synes ikke om denne Farve? Aa, jeg har, — vi har alle mulige Nuancer, stort Udvalg! Dersom jeg maatte have den Ære at forlægge Dem hele mit Lager, skulde vi sagtens — Tør jeg spørge, hvorledes har Fruen tænkt sig?“ Og hans rødkantede Øjne flakker med et angstfuldt Blik fra Sted til Sted, indtil de bliver hængende ved de øverste Hylder af den lange, dagklart oplyste Butik, paa de

talløse Pakker deroppe, som er fyldte med — Papirstimler! Han blinker og vender Blikket bort, det dirrer om hans Øjne. „Der er altsaa intet, som den naadige Frue ønsker i Dag?“ Ganske som De behager. — Aa, jeg beder lad kun Døren staa aaben — Laasen er maa-ske lidt trang. Jeg skal straks i Morgen lade den efterse — Maaske jeg tør bede Fruen huske paa mig en anden Gang.“ —

Nu er han alene, og sender et forpint Øjekast efter den yægelsindede Dame.

Saa er det igen de øverste Hylder med deres elegant indpakkede, lige store, med pralende Paaskrifter forsynede Indhold, som fanges af hans Blik. Dørklokken ringer heftig, Postbudet kaster tre Breve ind paa Disken, ogsaa han er dødtæt, altfor udmattet til at sige et eneste Ord.

Hurtig tager Købmanden Brevene, til sig, medens hans Ansigt bliver endnu blegere, han aabner dem ikke, for han ved, hvad de indeholder. Ovenpaa, i sin Privatbolig, har han en hel Skuffe fuld af saadanne Skrivelser. Med Møje holder han sig staaende, rank og stiv,

det forekommer ham, at han maa falde helt sammen, dersom han et Øjeblik sætter sig ned paa Stolen der.

Og Farverne gløder og Lamperne straal, som ved en stum broget Offerfest. Han staaar og stirrer paa Døren, som ingen mere kommer ind ad, og paa det store Vindu med de røde, gule, grønne Plakater: „Udsalg!“ „Enormt reducerede Priser!“ — Og der udenfor, Gade op og Gade ned, Hus ved Hus og Butik ved Butik de samme røde, gule og grønne Plakater, paa langs og paa tværs og paa skraa, de samme Indskrifter: „Udsalg! Til halv Pris! Saa godt som for intet! Næsten til Foræring!“ — Et jammerligt, løgnagtigt, gennemsigtigt, ødelæggende Praleri af Mennesker, som vil værge sig mod Sulten og som alle, de arme Stakler, har faaet samme Ide.

En Bagdør aabnes varsomt, og en ung Kone, hans Hustru, titter ængstelig ind i Butiken. „Naa Gustav?“ Han trækker paa Skuldrene: „Ingenting i Aften! Ikke det allermindest!“ — Hun kommer nærmere og griber hans Hænder: „Hvad skal man finde paa da?“